

Csongrád megye saját kasszájából előlegezett az állami kölcsönre *tízezer koronát*, de ennek is csak nagyon csekély részét élvezhette a tömörkényi lakosság. Egyszerűen nem kapta meg. Még ezt a segítséget se „élvezhette“.

Megdöböntő, kétségbeejtő helyzet, hisz a nyomorgókon akkor kell segíteni, mikor nyomorognak, nem pedig mikor már éhen veszttek. Ahogy Tömörkényen.

(A község háza).

Legnagyobb kár érte a községet, mint erkölcsi testületet. A község háza és melléképülete annyira megrongálódott, hogy a hivatalos adminisztratív munka hosszabb ideig szünetelt.

Maga a község a lakóinak semmi segítséget nem adhat. A községi földek nem hajtottak semmi hasznót, sőt a belevetett gabona árát sem adták ki. A község előjárósága Kevitzky Bálint jegyző és Reisz Mihály segédjegyző vezetésével minden lehetőt elkövetett, hogy a nyomort enyhítse. Pallavicini György ögrófot is belevették az akcióba, ki apja nagy adománya után még *háromszáz koronával* járult a gyűjtéshez... A gyűjtést még mindig nem fejezték be, de sajnos, már annyira feledésbe ment a katasztrófa, hogy az adományok már csak igen ritkák. Sőt az utóbbi időben, mintha megszűntek volna. Pedig ígérgetésekből bajosan hever ki a csapást ez a szerencsétlen község.

(Tömörkény azelőtt.)

Szegedhez közel: vasút, posta, hajóállomás, szóval minden modern közlekedési eszköz nélkül a csanyteleki és csongrádi határ között fekszik Tömörkény. Legközelebbi vasutállomása Gátér. Tömörkény lakói kivétel nélkül földmivelő napszámosok és kisbirtokosok. Nagy-birtokos nincs közöttük egy sem. Ellenben a határ több napi járóföldre mindenütt: Szeged határáig. Pallavicini Sándor ögrófé. A tömörkényi lakosság jó része az ögróftól bérelt földön dolgozik. Közlekedési eszközök, (vasút, hajó) híján, csak nagy fáradsággal tudják értékesíteni kicsi terményeiket. Szorgalmas, egészséges, szinmagyar nép lakja. Házaik egymástól messze épültek. Van rá esett, hogy a legközelebbi szomszéd két kilométerre lakik. A gabona termelésen és állattenyésztésen kívül győgyfűvek (székvirág, pipacs, ezerjófű, buzavirág) szárításával is foglalkoznak, melyeket kereskedőknek adnak el.

Vasárnaponként vig volt eddig mindig az élet a faluban, ha már a hét hat napján szomorú volt eddig is. A Tükör-utcán, — mely fő utcája Tömörkénynek, — vig énekszó hallatszott. A Tükör-utca három kilométeres nyílegyes, nyolc házzal bíró utca, csak egyik oldalán kiépítve, a másik oldalán, a Bogórszótó himbálja a könnyű nádszálakat.

A Tükör-utca végén a „Hopp megállj“ csárdában húzta a cigány a friss, ropogós csárdást. A deli legények dorékon kapták a kipirult falusi leányzókat és reggelig járták a nemzeti táncot. „Gardez-damme“ itt nincs. Minden leányra a szeretője vigyáz. A leányok semmire sem vigyáznak.

Másnap újra folyik a munka, izzadnak a homlokok, kergesednek a tenyerek. De ez nem baj. Lesz kenyér, lesz mulatság.

Ez volt és ez lesz talán, de ez ma nincs.

Szomorúak most a korcsmai is. Tömörkény lakóinak még vizük is kevés van, nemhogy borra tellene. Táncolni sem táncolnak már, megtáncoltatták őket a vihar. Várják a segítséget. Hátha meglágyul a világ szíve, hátha beváltják az ígérgetéseket. Majd akkor, a jövő termés után, újra vigan pihenhet szép vasárnap napján a tömörkényi lakosság.

Segítségért kiáltott a nyomor, meghallottuk, tovább adjuk talán meghallják illetékes helyeken is.

Szabó Mihály.

SZÍNHÁZ, MŰVÉSZET

Színházi műsor.

Február 8, szerda:	A testőr.
„ 9, csütörtök:	A zsába.
„ 10, péntek:	Rip van Winkle.
„ 11, szombat:	A halhatatlan lump. (Bemutató.)
„ 12, vasárnap	d. u.: Gül baba.
„ 12,	este: A halhatatlan lump.
„ 13, hétfő:	A halhatatlan lump.
„ 14, kedd:	A sárga lilium. (Bemutató.)
„ 15, szerda:	A sárga lilium.
„ 16, csütörtök:	A tévedt nő. (A jótékony nőegyesület estélye, Sándor Erzsí föléptével.)
„ 17, péntek:	A sárga lilium.
„ 18, szombat:	A cigányszerelem.
„ 19, vasárnap	d. u.: A szabin nők elrablása.
„ 19,	este: A cigányszerelem.

* A „Sárga lilium“ körül. Biró Lajos darabja, melyet a Magyar Színházban oly nagyszabású sikerrel adtak elő, sorra kerül bemutatásra az összes vidéki színházakban is. Csak Erdélyi Miklós, a nagyváradi színtársulat igazgatója nem igyekezett megszerezni a darabot, ami a nagyváradiaknak annál inkább volt feltűnő, mert Biró, aki éveken át volt nagyváradi újságíró, közkeletűségnek örvend a városban. Végül a színi bizottság is érdeklődni kezdett, majd hivatalosan megkérdezte a direktort, vajjon mikor és egyáltalán szándékozik-e bemutatni a „Sárga lilium“-ot. Erdélyi mindaddig nem válaszolt erre a levélre és nyilván nem is fog érdemleges választ adni rá. A nagyváradiak azonban ismerik az ügy előzményeit és mindenki tudja, mi játszott közben Erdélyinél a darab bemutatása ellen. Tudvalevőleg Erdélyi Miklós volt az a direktor, aki kijárta a hadtestparancsnokságnál, hogy színházában az olcsóbb katonai zenekar játsszék. A hadtestparancsnokság meg is adta az engedélyt, még pedig kivételesen, mert a polgári zenekarok mozgalmá a katonabandák ellen bizonyos tartózkodásra bírta a legtöbb hadtestparancsnokságot. Erdélyi természetesen hálára volt kötelezve. Jó alkalom kínálkozott háláját bebizonyítani Biró darabjánál. A térparancsnokság ugyanis bizalmasan fölkererte a direktort, hogy a „Sárga lilium“-ot ne adja elő. Erdélyi készséggel teljesítette ezt a kérést s így történt meg, hogy a nagyváradiaknak — színi bizottság ide, színi bizottság oda — nem lesz alkalomuk kedvenc írójuk darabját megismerni.

* A Lipótvárosi kaszinó a művészetért. Bánffy Dezső báró, a Lipótvárosi Kaszinó elnöke, értesítette az országos Magyar Képzőművészeti Társulat vezetőségét, hogy a kaszinó a magyar képzőművészet támogatására három egymást követő esztendőn át ezer koronás díjat tűz ki. A díjra minden képzőművész pályázhat a rendes téli tárlaton kiállított képével vagy szobrával.

* Back Bernát fölolvása. Back Bernát, aki eddig általános érdeklődés mellett tartotta meg értékes fölolvásásait a németalföldi festészetről, szordán folytatja azokat. Ez a fölolvásás is fél hat órakor kezdődik és az Urániában lesz. Ezuttal Rembrandt művészetét ismereti Back Bernát a fölolvásásában, amely a képzőművészeti egyesület fölolvásásainak első sorozatában az utolsó előtti lesz. A sok vetített képre való tekintettel a hölgyeket fölkerik, hogy lehetőleg kalap nélkül, vagy kis kalappal jelenjenek meg.

* A megváltoztatott „Rosenkavaller“. Münchenből jelentik: Strauss Richárd változtatásokat eszközölt a „Rózsagavallér“ című operán. A drezdai és müncheni előadásokon tett tapasztalatai arra bírták, hogy a második és harmadik fölvonást megrövidítse és változtatásokat tegyen rajtuk. Bécsben már a megváltozott darab fog színpadkerülni. Strauss, aki jelenleg modern vigooperán dolgozik, nyilatkozott legközelebbi terveiről. Mindenekelőtt St. Morizba megy üdülés végett. Még a télen befejezi szimfónikus művét. A „Rosenkavaller“ sikere arra bírta, hogy tovább dolgozzék a színpadszáma. Legközelebbi művéhez is Hofmannsthal írja a librettót.

* A jótékonyági nőegyesület színházi estélye. A szegedi kisdudóv- és jótékony nőegyesület, mint már jeleztük, február 26-án rendezi nagyszabású színházi estélyét, Sándor Erzsí, a kiváló operaénekesnő közreműködésével. Az estély az egyesület jótékony emberbaráti céljait szolgálja s erre való tekintetből az összes páholyok és földszinti helyek árát százszázalékkal fölemelték. A bérlők jogait február 8-án déli tizenkét óráig érvényesíthetik, azontúl az egyesület a bérelt helyekkel szabadon rendelkezik. Jegyeket özvegy Székely Gáborné, belvárosi vezető-önönél délelőtt 9—11-ig s délután 2—4 óráig már most lehet kapni. A jótékony nőegyesület ezen színházi estélye az idei szezon egyik legkiemelkedőbb eseménye lesz, amennyiben Sándor Erzsí ez alkalommal lép föl először Szegeden operában — a Traviatában.

Edison és a szocializmus.

— Beszélgetés a fölkalálóval. —

(Saját tudósítónktól.) Edison Tamás nevét nem igen kell ismertetni. A tudományos elméleteket gyakorlatilag értékesítette és ezzel megnyerte az egész világ becsülését. Mindenestre érdekes azonban megtudni, hogy mint vélekedik a világ egyik legnagyobb tudósa a szocializmusról. A szocializmus hívei között képviselve vannak a tudomány, irodalom és a művészet legjelesebbjei. Akárhány ilyen ember — aki a saját működése körében előkelő helyet és nevet vívott ki magának — kifejezte abbéli meggyőződését, hogy a szocializmus jogos, logikus és elkerülhetetlenül megvalósul. Edison legújabb nyilatkozata egy argumentumoktól fosztja meg a szocializmus ama bírálóit, akik aggodalmaskodással kérdik, hogy mi lesz a fölkaláló sorsa a szocializmus alatt?

Egy amerikai lap, a „Cosmopolitan Magazine“ munkatársa beszélgetett Edissonnal. A gépek gyors fejlődéséről beszélt. Elmondta, hogy rövid pár esztendő múlva a gép olyan olcsó ruhákat csinál, hogy a legszegényebb ember is vehet magának öt-hat öltönyt egy esztendőben. A szövetet, gombokat, cérnát, papirost és kartont berakják a gép egyik nyílásán, a másik nyíláson pedig kijön a kész öltöny, skatulyába csomagolva. Bekötött könyvek készszen potyognak ki a gépből. Fatörzset tesznek a gépbe és kész butor jön ki belőle. A varrónőnek nem kell többé a szeméit rontani farrasztó munkájában. Nincs határa az olcsóságnak és a világot hamarosan elárasztják az olcsó árukkal, amelyet a gépek termelnek. Nem olcsó és rossz, hanem olcsó árukkal.

Már annyi sok csodát olvastunk a gépekről, hogy szinte természetesnek találjuk Edison eme csodálatos szavait. Már Edison beszél a nagy vasszörnyetegekről, amelyek mintegy varázsszóra ontják magukból az olcsó árukat és fölleslegessé teszik az emberi munkaerőt.

Az újságíró megkérdezte Edissontól, hogy mit ér az, ha az egész világot elárasztják élelmiszerekkel, ruházzal és fényűzéssel, ha mindez csak egyeseké? Edissont nem lepte meg a kérdés. Foglalkozott ezzel a problémával. Azt mondta, hogy a fölkalálók gazdaggá tudják tenni a világot, a nép pedig tud magának olyan kormányzatot teremteni, amely a népnek biztosítja a termelt értékek élvezetét. Hiszi, hogy a nép fog ilyen kormányzatot teremteni. Viharos idők várnak arra, aki magának akarja tartani azt, amit más termelt. Az alkotmányok falai megrepedeznek, a kormányzat iránya megváltozik. A civilizáció nincs az igazi alapján. Egyesek tulságosan sokat kapnak, a többi pedig nem kap eleget sem.

Befejezésül elmondta még Edison, hogy a mai társadalmi berendezkedésről való régi hit ép úgy elpusztul, mint ahogy megszűnt az örökkévalónak hitt rabszolgaság intézménye. Azt hiszi, hogy a ma élő fiatalság egyrésze már megéri a nyomor sirja fölött rendezett üdvölvések pattogását. Ehez természetesen szükséges, hogy